

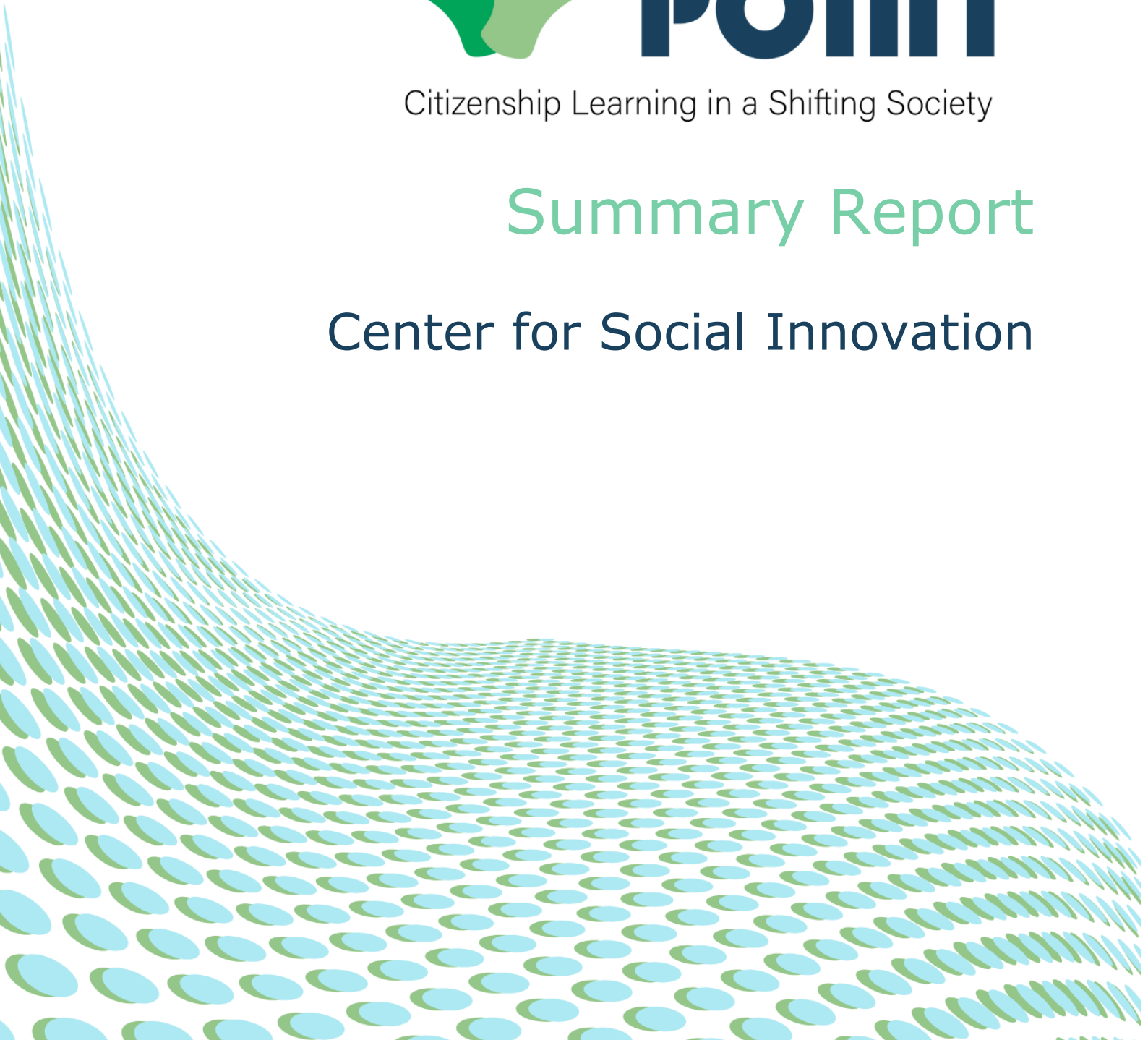

**START
POINT**

Citizenship Learning in a Shifting Society

Summary Report

Center for Social Innovation

Εισαγωγή:

Αυτή είναι μια συνοπτική έκθεση που προέρχεται από τις 6 εκθέσεις ανά χώρα που συντάχθηκαν στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου "StartPoint" (αρ. έργου: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026469). Η κοινοπραξία αποτελείται από 6 οργανισμούς που εδρεύουν σε 6 χώρες της ΕΕ, KulturLife gGmbH (Γερμανία), CSI CENTRE FOR SOCIAL INNOVATION LTD (Κύπρος), Learning for Integration ry (Φινλανδία) InterAktion - Verein für ein interkulturelles Zusammenleben (Αυστρία), Rightchallenge - Associação (Πορτογαλία), DRUSTVO ZA RAZVIJANJE PROSTOVOLJNEGA DELA NOVO MESTO (Σλοβενία). Θα ξεκινήσουμε με την περιληπτική παρουσίαση των ευρημάτων κάθε χώρας μέσω της πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών και στη συνέχεια θα εξάγουμε τα γενικά μας συμπεράσματα. Αυτό θα μας βοηθήσει στην προσπάθειά μας να εντοπίσουμε ποια είναι η τρέχουσα κατάσταση στις χώρες ενδιαφέροντος μας, ποιες καλές πρακτικές υπάρχουν και ποια είναι τα αδύνατα σημεία στα οποία μπορούμε να συμβάλουμε. Αυτή η έρευνα θα αποτελέσει τη βάση για τα επόμενα μέρη του έργου, τα οποία αποσκοπούν στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την υποστήριξη της κοινωνικής και πολιτικής συμμετοχής των ευάλωτων νέων ενηλίκων στις αντίστοιχες χώρες.

Σλοβενία:

Όσον αφορά την κοινωνική ένταξη στη Σλοβενία, οι περισσότερες πρωτοβουλίες υλοποιούνται από ΜΚΟ που χρηματοδοτούνται από τη Δημοκρατία της Σλοβενίας ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το υφιστάμενο

σύστημα ένταξης παρουσιάζει αδυναμίες. Υπάρχει ανάγκη για ισχυρότερο συντονισμό και ανάγκη για ένταξη όλων των ενδιαφερόμενων φορέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων όσον αφορά τα θέματα αυτά.

Όσον αφορά την έρευνα που διεξήχθη στη χώρα, τα ευρήματα ήταν ανάμεικτα. Κάποιοι ήταν ικανοποιημένοι από την ενσωμάτωση της Ομάδας Στόχου στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας, ενώ άλλοι δήλωσαν ότι θα μπορούσε να είναι καλύτερη. Τα κύρια εμπόδια για την παρότρυνση της γνώσης και των συμμετεχόντων εντοπίστηκαν στην έλλειψη ηγετών, διαθεσιμότητας, πόρων, κινήτρων και μορφωμένων ανθρώπων. Υπάρχει επίσης εμπόδιο όσον αφορά τη γλώσσα και την πρόσβαση των ευάλωτων ατόμων εκτός των μεγάλων πόλεων σε πληροφορίες και πρωτοβουλίες.

Ορισμένες συστάσεις που πρέπει να επισημανθούν από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα:

- Η Σλοβενία πρέπει να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα υποστήριξης της ένταξης, το οποίο θα λειτουργεί αμφίδρομα: θα προσφέρει υποστήριξη στους μετανάστες και στον τοπικό πληθυσμό.
- Δημιουργία τοπικού συντονισμού στον τομέα της ένταξης, ο οποίος θα περιλαμβάνει όλους τους φορείς του τομέα αυτού (κέντρα κοινωνικής εργασίας, υπηρεσίες απασχόλησης, σχολεία, παιδικούς σταθμούς, κέντρα υγείας, εκπροσώπους των εργοδοτών κ.λπ.)

- Επέκταση του δικαιώματος των μεταναστών σε ένα εντατικό πρόγραμμα προσανατολισμού με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων στον τομέα της ένταξης.
- Σχεδιασμός προσαρμοσμένων προγραμμάτων εκμάθησης της σλοβενικής γλώσσας, ιδίως προγραμμάτων αλφαριθμητισμού, με τη μορφή ατομικών μαθημάτων. Ειδικά προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού και προσαρμοσμένα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης (ιδίως σε ελλειμματικές περιοχές).
- Ανάπτυξη της εκπαίδευσης για διαπολιτισμική διαμεσολάβηση σε επίπεδο εκπαιδευτικού προγράμματος και ένταξη στα εθνικά επαγγελματικά προσόντα.
- Σχεδιασμός κοινοτικών προγραμμάτων για την υποστήριξη των διάσπαρτων ευκαιριών στέγασης για τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας των μέσων υποστήριξης της ένταξης.
- Δημιουργία μηχανισμού ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των εργοδοτών, καθώς και ενίσχυση των ικανοτήτων τους για διαπολιτισμική επικοινωνία.
- Στους αιτούντες για διεθνή προστασία πρέπει να παρέχεται ταχύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, από τους εννέα μήνες που είναι σήμερα σε τρεις μήνες το πολύ μετά την υποβολή της αίτησης, ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα να εργαστούν νόμιμα και να βρουν εργασία.

Φινλανδία:

Στη Φινλανδία, οι νέοι γενικά ενδιαφέρονται για την πολιτική, αν και οι μέθοδοι συμμετοχής μπορεί να ποικίλλουν περισσότερο στις μέρες μας, για παράδειγμα η συμμετοχή σε συζητήσεις στα μέσα κοινωνικής

δικτύωσης έχει αντικαταστήσει σε κάποιο βαθμό την ψηφοφορία ως μέθοδο συμμετοχής. Σύμφωνα με την έρευνά μας, τα κυριότερα εμπόδια για την προώθηση της γνώσης και της συμμετοχής στην ομάδα-στόχο είναι η έλλειψη πόρων, κινήτρων, προγραμμάτων κατάρτισης και καθηγητών.

Μελέτες δείχνουν επίσης ότι το μορφωτικό υπόβαθρο αντιστοιχεί με την πολιτική και πολιτειακή συμμετοχή, δηλαδή όσοι έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο τείνουν να είναι λιγότερο ενεργοί πολιτικά. Ειδικά οι νέοι με μεταναστευτικό υπόβαθρο έχουν χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής από τους γηγενείς Φινλανδούς, αλλά αυτό μπορεί επίσης να οφείλεται σε πολλούς παράγοντες.

Υπάρχουν προγράμματα, πρακτικές και έργα για την αύξηση της συμμετοχής των νέων στη Φινλανδία και πολλές πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο, αλλά δεν είναι πολύ συνεκτικά και εύκολα προσβάσιμα. Οι οργανώσεις μεταναστών αυξάνονται επίσης σε αριθμό στη Φινλανδία και διευκολύνουν τη συμμετοχή των πολιτών, αλλά εξακολουθούν να είναι μικρές και περιορισμένοι σε πόρους. Μπορεί να είναι δύσκολο να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες και τα προγράμματα όσοι δεν γνωρίζουν τη γλώσσα και έχουν χαμηλότερη εκπαίδευση ή προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Υπάρχει ανάγκη ιδίως για προγράμματα που εστιάζουν στις ανάγκες αυτών των μειονεκτουσών ομάδων-στόχων και στον τρόπο παρακίνησής τους να γίνουν πιο ενεργές.

Γερμανία:

Οι κυριότεροι παράγοντες που φαίνεται να αποτρέπουν το κατά πόσον μια ομάδα τείνει να συμμετέχει στην κοινωνική και πολιτική ζωή της

χώρας της, όταν πρόκειται για τη Γερμανία, φαίνεται να είναι το επίπεδο εκπαίδευσης, το εισόδημα και το ενδιαφέρον του ατόμου για αυτοπραγμάτωση. Όσον αφορά τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες για την κοινωνική ενσωμάτωση, η Ομάδα-Στόχος δεν φαίνεται να αισθάνεται ότι αντιμετωπίζεται ή ότι είναι ευπρόσδεκτη. Ειδικότερα, οι νέοι δεν φαίνεται να αισθάνονται ότι τους λαμβάνουν υπόψη οι τρέχουσες πρωτοβουλίες για την ένταξη των νέων, καθώς θεωρούν ότι η πραγματικότητα της ζωής τους δεν αντικατοπτρίζεται επαρκώς. Όσον αφορά τις συστάσεις, πρέπει να βελτιωθούν οι τρόποι εμπλοκής και οι προσπάθειες ένταξης. Η συμμετοχή πρέπει να γίνει πιο συμπεριληπτική και να προσαρμοστεί ώστε να συμπεριλάβει τους νέους, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των κοινωνικών και οικονομικών υποβάθρων. Έχει παρατηρηθεί ότι, στη Γερμανία, ο παράγοντας επιτυχούς ένταξης θεωρείται ότι είναι η ευθυγράμμιση των μεταναστών με τις μέσες κοινωνικές αξίες όσον αφορά την εκπαίδευση και το επάγγελμα. Είναι σημαντικό να καταστήσουμε σαφές σε αυτούς τους ανθρώπους ότι υπάρχει η επιθυμία να τους συμπεριλάβουμε, ότι ακούγονται και ότι αποτελούν πολύτιμο κομμάτι της κοινωνίας μας.

Έρευνα:

Τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται να επιβεβαιώνουν τα παραπάνω. Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες δεν γνωρίζουν παρόμοιες πρωτοβουλίες στη χώρα. Οι ΜΚΟ και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί φαίνεται να πρωτοστατούν στις πρωτοβουλίες για την παροχή βοήθειας στην Ομάδα-στόχο μας (ΟΣ). Τα κύρια εμπόδια φαίνεται να είναι η έλλειψη πόρων, προγραμμάτων κατάρτισης και καθηγητών που ασχολούνται με το θέμα αυτό και η έλλειψη κοινωνικοποίησης με τον υπόλοιπο πληθυσμό της ΟΣ. Όσον αφορά τις συστάσεις για το μέλλον, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων επιθυμεί τη χρηματοδότηση νέων

πρωτοβουλιών, γεγονός που φαίνεται να εκφράζει μια γενική απογοήτευση για το πώς εξελίσσονται τα πράγματα και τις υπάρχουσες λύσεις.

Αυστρία:

Σύμφωνα με το MIPEX, οι πολιτικές της Αυστρίας δημιουργούν περισσότερα εμπόδια παρά ευκαιρίες για την ενσωμάτωση του μεταναστευτικού πληθυσμού εκτός ΕΕ στην αυστριακή κοινωνία.

Η προσέγγιση της Αυστρίας χαρακτηρίζεται από το MIPEX ως "προσωρινή ενσωμάτωση", διότι οι μη Ευρωπαίοι μετανάστες επωφελοούνται από βασικά δικαιώματα και υποστήριξη για ίσες ευκαιρίες, αλλά δεν λαμβάνουν υποστήριξη και ασφάλεια για μόνιμη εγκατάσταση. Η προσέγγιση αυτή ενθαρρύνει επίσης τον αυστριακό πληθυσμό να βλέπει τους μετανάστες ως ξένους και όχι ως ισότιμους.

Η βαθμολογία της Αυστρίας στο MIPEX είναι χαμηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, συγκεντρώνοντας 46 από τους 100 βαθμούς και αποτελώντας την πιο ανασφαλή χώρα από τις 56 χώρες του MIPEX μαζί με την Ελβετία και τη Δανία.

Από τα 8 σημεία που αναλύονται από το MIPEX (Κινητικότητα στην αγορά εργασίας, Οικογενειακή επανένωση, Εκπαίδευση, Υγεία, Πολιτική συμμετοχή, Μόνιμη διαμονή, Πρόσβαση στην ιθαγένεια, Καταπολέμηση των διακρίσεων) την πιο ευνοϊκή βαθμολογία συγκέντρωσε ο τομέας της Υγείας, όπου οι μετανάστες έχουν τις ίδιες συνθήκες με τους γηγενείς, αρκεί να έχουν αναγνωρίσει το καθεστώς τους και να έχουν την εθνική ασφάλιση υγείας. Ταυτόχρονα, οι πληροφορίες για την υγεία παρουσιάζονται σε διάφορες γλώσσες των

μεταναστών και σε διαφορετικές μορφές, καθιστώντας τις προσιτές στη μεγάλη πλειοψηφία του μεταναστευτικού πληθυσμού, αλλά οι διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές είναι πολύ λίγοι. Από την άλλη πλευρά, οι τομείς που συγκέντρωσαν τη χαμηλότερη βαθμολογία είναι η πολιτική συμμετοχή και η πρόσβαση στην ιθαγένεια. Οι μετανάστες δεν επιτρέπεται να ψηφίζουν και οι ενώσεις μεταναστών έχουν πολύ χαμηλή υποστήριξη. Η επιλεξιμότητα των μεταναστών για την αυστριακή υπηκοότητα εξακολουθεί να είναι πολύ δυσμενής λόγω των πολύ αυστηρών απαιτήσεων πολιτογράφησης, όπως η γλώσσα, ο καλός χαρακτήρας, το εισόδημα και τα έξοδα, καθώς και λόγω του ότι η Αυστρία δεν επιτρέπει τη διπλή υπηκοότητα.

Πορτογαλία:

Παρά τις ενδείξεις ότι η δημοκρατική συμμετοχή των νεότερων γενεών μειώνεται, είναι πιθανότερο ότι απλώς αλλάζει ο τρόπος συμμετοχής τους. Σύμφωνα με διάφορα στοιχεία, οι νέοι έχουν αναπτύξει ενδιαφέρον για τη δημοκρατική συμμετοχή μέσω διαδικτυακών μέσων, εθελοντισμού, εκστρατειών, υπογραφών και ακτιβισμού. Αν και, τα ποσοστά συμμετοχής στη δημοκρατική κοινωνία δεν είναι τόσο χαμηλά όσο θα περίμενε κανείς, είναι πολύ σαφές ότι οι νέοι από μειονεκτούντα περιβάλλοντα βρίσκουν πολύ περισσότερα εμπόδια στην ενεργό συμμετοχή.

Οι υπάρχουσες καλές πρακτικές που προωθούν την εκμάθηση της ιδιότητας του πολίτη και τη δημοκρατική συμμετοχή, όπως η Εθνική Στρατηγική για την Εκπαίδευση στην Ιθαγένεια, το Εθνικό Σχέδιο για τον Δημοκρατικό Γραμματισμό, ο Συμμετοχικός Προϋπολογισμός για τη Νεολαία, είναι λιγότερο προσιτές στην ομάδα-στόχο. Πολιτιστικές,

γλωσσικές, οικονομικές και γεωγραφικές πτυχές μπορούν να εμποδίσουν σημαντικά την ικανότητά τους να συμμετέχουν πλήρως στη δημοκρατική ζωή.

Τα αποτελέσματα της έρευνας ελέγχου αποκάλυψαν ότι δεν υπάρχει συμφωνία σχετικά με το αν τα μέλη της ομάδας στόχου έχουν πρόσβαση στην πολιτική και κοινωνική συμμετοχή ή όχι. Επιπλέον, η πλειονότητα των συμμετεχόντων δεν γνώριζε πρωτοβουλίες ή καλές πρακτικές για την προώθηση της συμμετοχής των νέων. Αυτό δείχνει την ανάγκη να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν πρωτοβουλίες που να προσεγγίζουν τους νέους μειονεκτούντες ενήλικες και να τους δίνουν πραγματικά την ευκαιρία και τα εργαλεία να είναι ενεργοί πολίτες στην κοινωνία.

Κύπρος:

Φαίνεται να υπάρχει ένας γενικός δισταγμός στην αλλαγή και στην εγκατάλειψη των παλαιών πρακτικών. Η εκπαίδευση σχετικά με την κοινωνική και πολιτική ζωή φαίνεται να απευθύνεται σε μεγάλο βαθμό σε παιδιά και νεότερους μαθητές παρά σε ενήλικες και ακόμη λιγότερο ειδικά σε ευάλωτους ενήλικες. Συνολικά, δεν υπάρχει ισχυρή κουλτούρα εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο. Πρωταγωνιστές των προσπάθειών για τη βοήθεια της ομάδας στόχου φαίνεται να είναι οι ΜΚΟ και οι Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί. Υπάρχει ανάγκη να επικαιροποιηθεί το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους ενήλικες και να ενθαρρυνθεί η κουλτούρα της μάθησης.

Ενώ υπάρχουν κάποιες καλές πρακτικές που επισημαίνονται σε ακαδημαϊκές πηγές και στην έρευνα, υπάρχουν πολλά περιθώρια

βελτίωσης. Όλοι όσοι εμπλέκονται σε τέτοιου είδους πρωτοβουλίες, από τους εκπαιδευτικούς μέχρι τους εκπαιδευτές και τους εκπροσώπους των ενδιαφερομένων φορέων, χρειάζονται εκπαίδευση στη διαφορετικότητα και κατανόηση των πολυδιάστατων ευπαθειών που τείνουν να αντιμετωπίζει η ΟΣ.

Τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζει η ομάδα-στόχος φαίνεται να έχουν να κάνουν με την απομόνωση από τον κύριο πληθυσμό μέσω της έλλειψης πρόσβασης στην τεχνολογία, τη γλώσσα και τους πόρους. Ενώ πολλοί συμμετέχοντες κατάφεραν να επισημάνουν αρκετές καλές πρακτικές, φαίνεται να υπάρχει συντριπτική ανάγκη για καινοτομία και ένταξη. Δεν φαίνεται να υπάρχει χώρος ή πλατφόρμα για τη δημογραφική ομάδα να εκφράσει τις ανησυχίες της, πόσο μάλλον να συμπεριληφθεί στη συζήτηση όπως όλοι οι άλλοι.

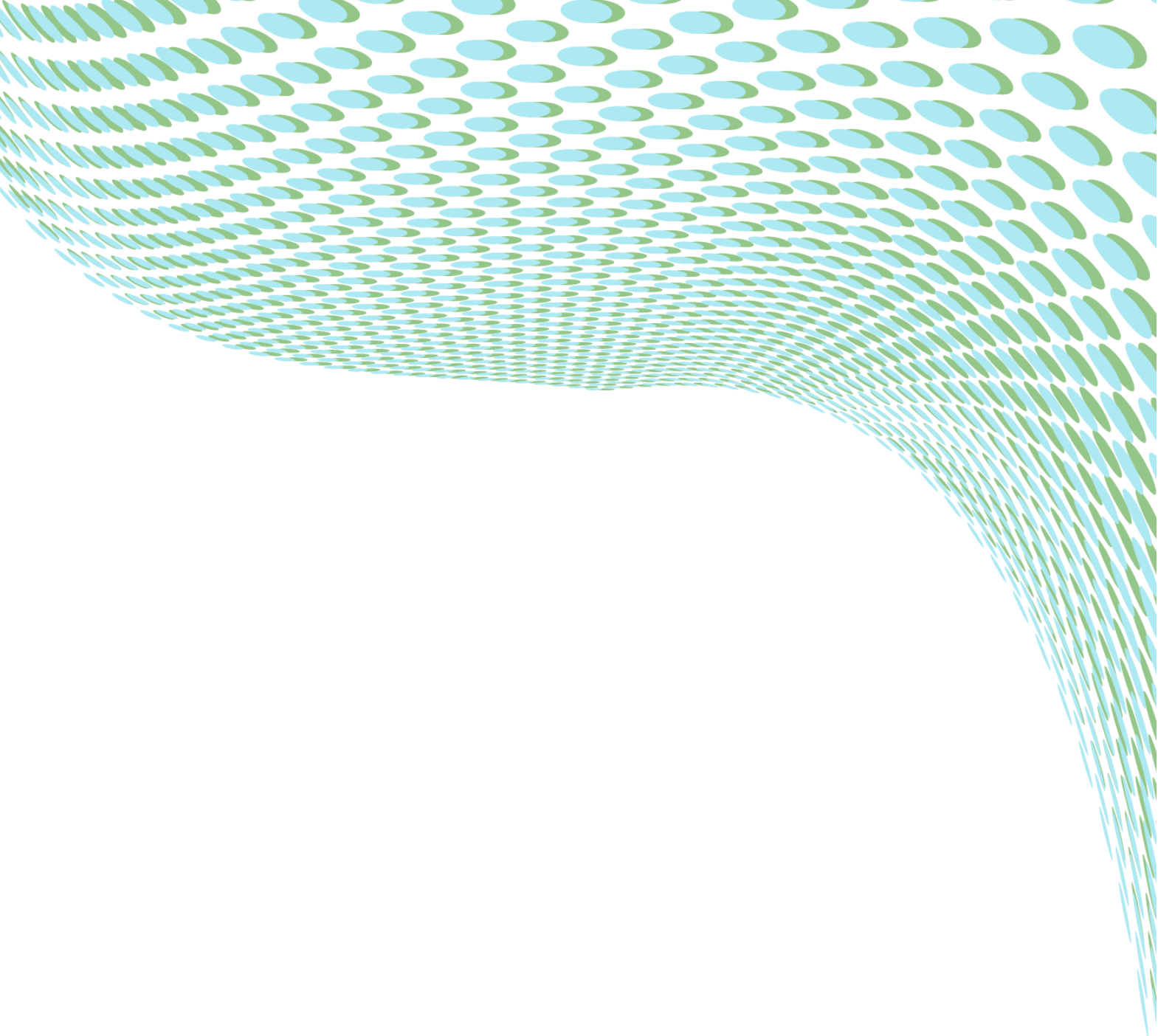
Συμπεράσματα:

Λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα της κοινοπραξίας, μπορούμε να εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα και να υιοθετήσουμε τις ακόλουθες συστάσεις:

- Τα κυριότερα προβλήματα σε όλους τους τομείς φαίνεται να είναι η έλλειψη πόρων, το γλωσσικό εμπόδιο και η προσβασιμότητα από άποψη τοποθεσίας.
- Οι ΜΚΟ και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί εμφανίζονται στην πρώτη γραμμή των πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το θέμα του παρόντος έργου.
- Χρειάζεται ισχυρότερη προσπάθεια για συστημική, κυβερνητική αλλαγή.

- Η ΟΣ, ιδίως οι νέοι, δεν αισθάνονται ότι εκπροσωπούνται ή ότι λαμβάνονται υπόψη μέσω των περισσότερων υφιστάμενων πρωτοβουλιών.
- Οι συστάσεις φαίνεται να ευνοούν την καινοτομία και τη χρηματοδότηση νέων πρωτοβουλιών.
- Η Ομάδα-στόχος δεν διαθέτει τα βασικά στοιχεία που απαιτούνται για να επιτύχει- υπάρχει ανάγκη για μαθήματα γλώσσας, προσβασιμότητα σε όλες τις μορφές και ένταξη όλων των ενδιαφερομένων στις πρωτοβουλίες που προορίζονται για την ΟΣ.
- Η κουλτούρα της δια βίου μάθησης θα πρέπει να ενθαρρυνθεί περαιτέρω, ιδίως όσον αφορά την πολιτική και πολιτειακή ζωή.¹

¹ Το περιεχόμενο της παρούσας έκθεσης προέρχεται από τις εθνικές εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου StartPoint του προγράμματος Erasmus+. Οι πηγές πληροφόρησης περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, ακαδημαϊκά άρθρα, βιβλία, εφημερίδες, εκθέσεις που διενεργήθηκαν από εθνικές ή διεθνείς αρχές, καθώς και μια έρευνα που σχεδιάστηκε ειδικά για το παρόν έργο. Όλες οι πηγές παρατίθενται σε κάθε εθνική έκθεση.

Center for Social
Innovation

Co-funded by
the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Αριθμός έργου: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026469